

Numerul 29.

Oradea-mare 17/30 iulie 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Din carnetul unui pesimist.

1) Singurătate.

— Croquis simbolist și pe care doresc să-l înțelegi. —

Noaptea se așază repede ca un somn pe lume.
— Amortise zarea soarelui și se stinse în aripile negre ale umbrei — abia licăreau stelele pe cer, ca luminări oflitate de lacrimi. Lumina nu fusese albă, ci gălbue, ca oul. Cununa ei strălucindă părea un gros inel de aur, din care scapără schintei.

Cu părul sbârlit, cu ochi aprinși de foame, poetul singurătății eșise din cușca-i strimțată, căreia spiritul inventios omenesc i zice: „odaie studentească”.

Sărmanul poet, el, care cântă în viersuri calde despre soare — fuse silit să se ascunză de razele pline de belșug ale lui — căci aceste raze luminează ochilor omenesci, cărora o figură de poet sărăcăcioasă și murdară nu li este țintă plăcută...

Nu cuteză să se plimbe ziua. Nu i fuse teamă de câni și de măselele cânilor, ci i fu frică de acele rânșituri, ce se ivesc pe feți omenesci, când aceste fețe observă fețe de proletari, cobzari-poeti, cu ochi vecinic duși în slavă...

Cutrieră străzile și drumul țării deei în noaptea târzie, când inamicii lui în viață dormiau lipiți de perna patului.

Un vântuleț sglobiu resări din văzduh, și scutură plopilor ce stăteau pază lângă drum.

Hămăiau dulăii de departe, și hămăitul fuse jalnic, ca un strigăt ascuțit după ajutor.

Lămpile străzii, cu flacăra lor roșiatică, veghiau clipind. Poetul tresări.

Ațipise de visare, în mijlocul drumului.

Capul i căzù pe piept, ca pare că i-ar fi curs sângele din nas.

Tresări speriat, ca un parvenit ce zărește morminte.

— Unde sunt ?

Câni lătrau măcăind de-aproape. — Fuse în mahala. În o stradă, la al cărei sfârșit se întinde țarina.

Un câne i ieși în cale. Îl lătră. Îl miroși... și îl părăsi apoi trăgându-și coada între labele dinapoi.

— Oh, ce departe ajunsei ! — zise și-și șterse fruntea asudată cu mâneca zechei.

Între șuvițele părului seu des, se ascunsese pravul țernei, albind astfel culoarea lui neagră.

Iosif Velcean.

— Oh, unde ajunsei? Întrebă tare, vorbind mai mult pentru sine, fără să aștepte răspuns dela cineva. — Și răspunsul nu întârziă.

Un glas puternic, ca de clopot, săgetă aierul ca spuma:

— Ești la țintă!

Și mare lumină se făcu de-odată.

Dispăruse strada, cu lămpile ei somnoroase; hămăitul cânilor se îngropă în tăcere.

Cănele ce l-a mirosit mai înainte, îl înghiți par' că pământul...

Un sicriu strălucind stătea înaintea poetului, și în sicriu dormia un tiner frumos, cu păr negru ca păcatul, cu obraji palizi ca zorile, cu buze roși ca smeura, cu grumaz de lebedă. Părul i cădea în bucle suptiri pe piept, care fuse desvălit ca un sin de mumă ce lăptează.

Lângă sicriu veghia *moartea*. Moartea, care fuse intrupată în o fată minunată ca o stea — și care zimbiă fioros ca un gâde ce zimbește în ochii judecatului la moarte.

Fata stătea răzămătată de cot, și cotul ei fuse mai alb ca tortul lunei.

Și grăise fata:

— Poete, ești la țintă!

Se cutremură poetul. Un fior ascuțit ca un piron îi trecu prin sin, în care clocotia viața-i tineră, vioaie și desfrânată. — Ah, ființa, care i stătuse înainte, i-a legat buzele de olaltă. Nu putu să grăiască. Izvorul cuvintelor i curgea în vine, fără să poată scăpa din vadul lor îngust. — Ah, ființa tineră, răzămătată de cot, i-a răpit pasărea închipuirii din minte. — I-a strivit gândurile crierilor.

Nu putu să grăiască; și iubiă.

Ah, iubirea, sora durerii — acuma se mută în inima lui mică și în care fure lumi atâtea.

Prin sugestiunea cuvintelor tainice ale femeii acesteia, se ivi cea dintie și cea mai sfântă iubire în sufletul poetului.

Iubiă.

Iubiă. Dar nu-ș putu da seamă despre iubirea lui. Iubirea lui fuse a lumii. În iubirea lui se topiră mii de iubiri.

Iubiă soarele, ce-și vărsă văpaia pe lumea mohoșită. Iubiă vântul ce adie, aducând răcoare în dogoreală. Iubiă valurile riului, ce frecau crăcile răchitelor fredonând bazme. — Iubiă fata ce torcea lângă far, și care doiniă. Iubiă doina ce scăpă fericită din gura fecioarei. — Iubiă clopotul, ce răspunde doinei...

Curgeau mii de vedenii năntea ochilor sei. — Văzû leagănul, în care se bătea cu sorioara... Văzû banca școlii, în care învăță pentru cea dintiedată buchile — în colțul odăii sta dascălul cu nas roșu. — Văzû iubita tinereții sale: pe Ana cu privire de Greta, cu păr lins bătrânește — sfoasă și blândă ca o căprioară... Își văzû muma murind, în patu-i strimt la căpătiu plângea *el* și tatăl. — Se văzû pe sine în toate fazele vieții sale. — Palide umbre fure înse numai vedeniile. Apăreau repede, ca gonite de trăznet. — Una apuse, alta se ivise. — Pe toate le văzû, le simți, dar nu le înțelese. — Vedeniile fure adevărate, reimprospătate din viața trecută în taina uitării. — Caleidoscopește se desfășurau înainte-i vedeniile...

Și-și deschise pleoapele strinse de-olaltă de înfricoșare și bucurie.

Fata minunată, moartea, stătû pe acelaș loc.

Ochii ei mari, frumoși ca luna, ce picură mărgăritare — fure atințiți în ochii poetului. Fu răzămătată de cot — și în mâna stângă avuse un clondir de-argint, în care fierbiă sânge aburos. — Și stropiă din când în când, din clondir, spre mortul tinăr, ce zăcea nemișcat în sicriul d'aur...

Poetul căzuse în genunchi:

— O, moartea! tu scop al tuturor vieților, început și sfârșit al gândirei — tu, iluzie pe care n'o cunoaștem trăind; tu, care topești în tine atâtea vieți răslețe — o, desleagă-mi taina ce-o văz! — Spune-mi cine este mortul frumos, tinărul care pare viu, frumos-frumos, cu păr negru ca păcatul, cu buze roși ca smeura, cu grumaz de lebedă? — Cine este mortul — și cine ești tu? — De ce-l stropești cu sânge din clondirul teu de-argint? O, desleagă-mi taina, tu, regină a frumuseții.

Se ridică fata.

Se scutură ca șerpele ce dormise în prav. — Schinteia părul ei, și sinul i se umflă ca doue mere ce se coc:

— Eu — tu, humă încorporată! sunt moartea. Acela (zise, arătând spre mort) este viața. — Este viața, care fără mine nu-și are scopul și nici începutul. — Eu, sunt moartea! Și acela este viața. — L-am omorit, dar *numai pe el*, care este ființă, dar nu este *totul*. El este numai *un om*, nu omenirea întreagă. L-am omorit, căci organismul i-a fost slab de-a putea purta în sine conștiința de sine, voința și sufletul. — Garafa aceasta (urmă, punându-și degetul pe clondir) este însuș omul și sângele ce fierbe în ea, este nectarul divin al vieții eterne.

— Deci — o intrerupse poetul — tu, îl trezești în eterna viață?

— Da! — răspuse *moartea*. — Eu îl trezesc în eterna viață. Dar' nu pe el, ci pe ființa nevizibilă a lui. Căci *el* este prav...

Un durduit aspru se auzi.

Poetul privi la sicriu. În sicriu fuse cenușe multă... Dar' mortul tinăr frumos, dispăruse. — Ardea par' că cenușea. Un foc vânat-auriu, mic, ca o inimă de aur, se sbătea în ciomogul de cenușe. — Aburiă cenușea, și vărsă mirezme plăcute:

— Faptele bune! Adăogă moartea...

Nu peste mult se umplu văzduhul de duhoare:

— Faptele rele ale mortului! Esclamă fata.

Și de-odată se întunecă. Zarea soarelui dispăruse. Ceața grea, ca paingeni de fier cobori pe sicriu, care înruginise... În cenușe se stinseră tăciunii inimei de aur.

— A murit pe vecie! S'a trezit în viața eternă. — Glăsu lăcrămând minunata fată. — Putea mea s'-a mistuit asupra lui. — Este aproape de țintă... Și tu, poete, ești la țintă...

Glasul fetii fu sfânt ca rugăciunea preotului la prohod.

Fuse melodios pentru inimă și aspru pentru ureche.

Poetul căzû pe țernă. Și nu avuse lacrimi să plângă. Reveria ce i se vărsă pe față, i băuse lacrimile inimei, ușurându-o de povară. Ușurat de povara inimei, poetul se simți mai ușor ca un fulg de zăpadă, mai curat ca simburul unui măr și mai îndestulit ca unul ce este iubit.

Își întinse amândouă brațele dornic spre ce-nuse, din care se ridică falnic un porumb.

— *Sufletul!* Viața vecinică i s'a dat celui ce murise!

Aleluia îngerilor se auzia din cer, și moartea căzută nimicată pe sieriul ruginit...

Aleluia îngerilor se făcui din ce în ce mai puternică, cu cât ajunse mai aproape de cer sufletul intrupat în porumb. — Nu cântare fuse aleluia îngerilor, fuse imn puternic cântat de puternicie, preamărire al celui, Care împărțise tuturor vieților destinul; tuturor morților viața...

Și poetul gemea în prav, fără să lăcrămeze:

— Prav sunt, prav!

Servitorul redacției me trezește rîzînd:

— Dela tipografie veniri deia a treia dată după manuscris! — Unde este nuvela, me rog?

Fusei cu sufletul încă în vis:

— Ce prav sunt, o, Doamne!

— Ți-e somn, me rog — cuteză să-și spună părerea servitorul și privi cu dispreț spre lașul său stăpân, care doarme ziua toată.

Emil Isac.

S o n e t.

*Zadarnic e, minți josnice, slăbite,
Avânt să dați la gânduri desfrânate
Pe povârnișul artei nestimate,
Catând măriri, cununi împodobite.*

*O decadenți! Dar cine ve admiră
Elucubrații bolnave, sterile?
Și nu-i păcat a ve petrece zile
Întregi zbierând și suspinând pe liră?*

*Fugiți mai bine, o fugiți departe!
Voi nu 'nțelegeți 'naltele misteruri,
C'un zid Olimpului turma v'o desparte.*

*O ve petreceți altfel viața toată,
Decât să fiți țărăni pulberată,
Căci ve trăsnește Jupiter din ceruri.*

Alexandru A. Naum.

Irotei Dumbrevă.

(Urmare.)

XIII

10 februarie.

Dragă frate!

Tu-mi ești mai mult decât duhovnic, de ce să nu-ți mărturisesc așa dară clipele bune și rele din viață prin cari trec? De ce să nu-ți mărturisesc chiar păcatele tinerețelor mele?

Și dacă asta n'o fac, e pentru că ar trebui să scriu o carte întreagă, poate de câteva tomuri și totuș nu le-aș putea cuprinde pe toate într'ansa.

Îți descoper deci numai unul, greu și acesta, cu toate că mult me tem să nu fie tocmai descoperirea asta care va rupe prietenia și dragostea ce aveai față de mine cel atât de bun odinioară.

Știi prietene, cu cât foc ne rugam odinioară bunului Dzeu, cu câtă cucerie cetiai rugăciunile de seară și cu cât zel îți urmăream fiecare cuvânt?

Ei bine, acuma nu-s mai mult acela. Iau parte și eu, pentru a nu da scandal altora — la rugăciunile de dimineată și de seara; dar îți mărturisesc, buzele mele nu mai rostesc un singur Tatăl nostru! Cât țin rugăciunile, nu fac alta decât me tot gândesc la ea și croiesc toate acele planuri pentru viitor în cari are și ea un rol de frunte, iar mai la urmă rostesc unica rugăciune ce-s capabil s'o rostesc și care sună: Doamne, adă-ți aminte de ea!

În biserică? O, aici is neasămănat mai reu! Aici când trupul și sângele dulcelui Isus străluce pe altar, când mii și mii de glasuri laudă pe Țitorul a toate, eu imi întorc privirile înspre partea femeilor și se întâmplă să văd pălăria roșie ce-i acopere capul, ce-i umbrește luminile ochilor și fruntea ei senină și curată de fecioară. Și me uit la ea ca la un idol și cine știe dacă așa în neștire nu me voi și închinat ei adeseori!

Vezi ce păcate grozave-mi apasă conștiința și cât n'aș da să me pot reține de la ele! Dar nu pot, crede-me, frate, că nu pot. Când o văd, ca și când mi-ar pătrunde un fer roșu prin carne, de aici încolo nu-s mai mult stăpân peste mine.

Și când imi trece prin minte ideia că ea poate nici grijea nu mi-o are, atunci să vezi cum mi se încrețește fruntea și cum imi îngălbineste obrazul. Atunci apoi trec minute în cari nu gândesc nimic; sunt, frate, restimpuri în cari omul la nimic nu se gândește.

La urma urmelor tot s'ar afli ele semne, din cari un om mai ușor crezător ar putea judecă ceva în favorul meu, aceste sunt zimbetele cu cari me întimpină zilnic... și vestea dragostei noastre, de care e plin întreg orașul, sau cel puțin partea femeiască a orașului și care din vânt nu s'a putut ivi. Poate fi înse asta efectul purtărilor mele, vezi, de nimic nu poate fi omul sigur. Tocmai de aceea is hotărit să fac toți pașii posibili, pentru a descurcă cât de cât incurcala în care me aflu. Ce va mai fi? Știe Dzeu!

XIV

13 februarie.

Frate!

Ieri am văzut-o de nou în biserică, a fost mai frumoasă ca ori când, și de atunci o iubesc cum nici odată pân' acum. După prânz am întâlnit-o la blonda mea peietenă și am ris mult. I-am spus că la vară fac excursii pe țara lor, iar ea a zis să poftească atunci și pe la ei, căci, „chiar ea me invită“.

— Chiar eu te invit!

— Chiar dta? Bun, dacă chiar dta me inviți, deabunăseama viu.

I-am spus că o să me călugăresc, iar ea a propocit că o să fiu călugăr „fain“, ceea ce nu mi-a zis nime până acum și nici eu n'o credeam. Acuma o cred, știi, o cred ex offo, cum? Ți-ai putea inchipui să nu cred ce spune ea?

Vezi, toate astea-s fleacuri din cari nimic nu pot scoate care să se poată măcar asemăna cu ne-

mărginita mea iubire. Acuma înse m'am hotărit să ies la oblu, vreau să-mi clarific poziția față de ea, căci altcum chinurile me omoară. Nu-i voi declară amor, căci e prea tineră ca să poată înțelege tot ce aș fi capabil să-i spun; nici nu-i voi scrie, căci me tem să nu-mi refuze scrisoarea.

Am aflat o altă cale: prietena mea cea brunetă. I-am și scris o epistolă a cărei copie ți-o alătur. Răspuns încă n'am primit, dar îndată-ce voi primi, ți-l voi trimite și ție. Nu știu, bine am făcut ori nu; în ori ce caz înse asta e ultima prostie a unui om fără speranță.

(Alăturat la epistola XIV)

12 februarie.

Mult stimată prietenă!

Nu m'am îndoit nici odată în sinceritatea prieteniei ce există între noi și nu me îndoiesc nici acum, când, întemeiat pe această prietenie, vin a-ți cere ajutorul într-o afacere foarte delicată. Cred că e de prisos a mai și aminti că afacerea asta va trebui să rămână secret.

Am înțeles că te ai bine cu copilaia brunetă și cu rochie scurtă, ce trece zilnic pe la poarta voastră și al cărei nume nu-l spun aci din mai multe motive, dar e de prisos să-l mai spun, că-l știi tu bine.

Ei bine, trebuie să știi că eu me interesez mult de copilaia aia; dar știi, nu așa în glumă, ci cât se poate de serios. Ca să înțelegi cât e de serioasă afacerea, e destul dacă-ți voi aminti că-s decis cât se poate de firm că ori ea ori nime și apoi știi bine, că pe lângă toate ale mele defecte, nu me schimb în simțăminte de felul acestuia.

I-aș fi scris chiar ei, căci multe prostii am făcut în viață, ce m'ar fi putut oprî să n'o fac și asta?

Numai cât tare me tem să nu-mi înapoieze scrisoarea și să-și bată joc de mine; afară de aceea e prea tineră ca să poată pricepe tot ce aș fi capabil să scriu eu într-o epistolă.

De aceea te rog pe tine, ca pe cea mai bună prietenă și rudenie, în care nici odată nu m'am înșelat, vorbește cu ea de vezi, interesează-se de mine măcar a mii parte din cât eu me interesez de ea?

Asta, bine înțeles, nu trebuie s'o faci spuindu-i verde ce vierme me roade pe mine, ci așa numai pe departe, cu vorbe cu încunjur, ce păcatele, dar voi fetele ve pricepeți mai bine ca noi la lucruri de aceste!

De altcum eu i-am făcut cunoștința, dar știi, din motivele înșirate mai sus nu m'am încumătat a intra cu ea în conversații mai intime. Am cam băgat eu de seama, nu-i vorbă, că nici ea n'ar fi cu totul străină față de mine, dar pe de astea nu dau nimic. Afară de aceea seminarul nost e plin de veste a acestei afaceri, de unde? nu știu, eu n'am s. us nimărui o vorbă de treaba asta. Și dela alte fete mi-am auzit aruncături de vorbe, cari me fac să dau cu socoteala că provin dela ea. Cred că înțelegi pe deplin starea în care me aflu, de aceea nu me îndoiesc că vei ajuta pe nenorocitul meu prieten.

P. S. Grijește să nu aflu că ți-am scris.

XV

17 februarie.

Dragă frate!

Zici că am făcut reu ce am făcut? Nu cred. Asta o poți și tu vedea din răspunsul ce mi l-a trimis prietena mea, care ți-l alătur.

Acuma m'am lăsat în voia sorții, fiecare clipă poate să-mi aducă o fericire fără de margini, ori o mare nefericire, ba nu, o viață fără bucurii și dureri.

N'ai ideie cât is de impacient. Nu mai am poftă de mâncare și nu mai pot dormi. Din ce o văd mai des trecând pe uliți, din ce mai mult gândesc la ea și în fiecare clipă is în stare să jur că o iubesc mai mult ca în clipa trecută.

Ieri s'a săniat pe dinaintea seminarului cu alte două prietene de ale ei. M'am pus, se înțelege, în fereastră și mi-am ridicat pălăria de câte ori trecea pe dinainte-mi. Iar ea zimbă, s'o vezi ce zimbet dumnezeiesc are. Și totuș, totuș, par' că fiecare zimbet, fiecare mișcare din cap îmi pătrunde ca un fier roșu prin inimă, fiecare privire a ochilor ei întunecați par' că-mi ucidea suflarea. A trecut de vre-o șase ori pe dinaintea ferestii, iar când a trecut mai pe urmă, atunci semnele cu mâna și mișcările din cap nici nu le mai observam, atât de orbit eram. Acum o iubesc mai mult ca totdeauna.

(Alăturat la epistola XV)

15 februarie.

Mult stimate prietene!

Scrisoarea ta am primit-o și am ris prea bine pe socoteala ta, apoi m'am pus să-ți răspund următoarele:

Întiu: îți laud gustul, Aurelia de fapt e foarte frumoasă și ai fi fericit dacă te-ar iubi și ea.

A doua: n'ai lucrat reu când m'ai încredințat pe mine să-ți isprăvesc afacerile inimii și ai fi fost cel mai mare măgar dacă ai fi crezut că ți-aș refuză un serviciu așa de neînsemnat.

A treia: bine ai făcut că nu i-ai scris și să nici nu-i scrii până ți-o spune eu.

A patra: se înțelege că încă de mâne voi începe a o descoase și îți voi împărtăși tot ce voi putea spicu din gura ei.

A cincea: e adevărat că ea se cam interesează de tine (asta o zic cu multă rezervă), ba mi-a și vorbit de câteva ori de tine. Ei bine, mai trebuie-ți e ceva? Da, îți mai trebuie, știu eu că-ți mai trebuie, asta înse rămână pe de altădată.

A șeasa: să-mi scrii mai frumos când îmi scrii, căci unde nu, îți returnez scrisoarea necetită. M'ai înțeles? Să auzim de bine!

XVI

22 februarie.

A trecut, frate dragă, o săptămână de când tot aștept o veste bună ori rea și rămân numai cu așteptarea. Prietena mea ori nu vrea, ori nu poate face nimic pentru mine. Azi i-am mai scris o epistolă, îți alătur copia ei, ca să vezi, bine am lucrat ori nu.

(Va urmă.)

Teodor Lazar.

Steaua Orientului.

Roman istoric.

(Urmare.)

Petrecerea în odaie începea a fi periculoasă; focul prelingea deja geamurile ferestrelor.

La un semn al lui Jussuf, doi turci luară pe Dochita și Melinda în brațe și intrară în coridor.

Cu Anchidim nimeni nu-și bătea capul.

El stătuse câteva clipe abătut, cu capul răzimat de mână, apoi ca trezit dintr'un somn greu, depuse un ultim sărut părintesc pe buzele recite ale fiului său și porni după copilele sale.

Acum, afară de aceste două ființe, nimeni nu

pe lespezile de piatră cu care era pardosit coridorul.

— Anchidime!... Băde Anchidime! — se auzi un strigăt dureros.

Ecoul coridorului repetă de mai multe ori acest strigăt al Melindei.

XI

Fata pădurii.

Călugărul Saschi, de câte ori ieșea pe ușa locuinței sale primitive, totdeauna își arunca privirea către poalele dealului. Când era timp limpede, de aici din nălțime ochii săi ageri puteau deosebi lămurit figurile ciobanilor cari plecau cu turma la pășune.

„Ruga dela Chiseteu“ jucată în Recița.

mai era în stare să mângâie sufletul cernit de jale al bătrânului.

— Copilele mele vor avea încă trebuință de mine — își zise el în cuget — am să me țin în urma lor.

Și cu pași grăbiți se duse până se apropiă de Melinda, care fără nici o împotrivire se lăsă acum a fi purtată pe brațe de un turc spurcat. O apatie nepăsătoare apăsă sufletul ei măhnit.

— Nădejde, dsoară! — șopti cu precauțiune Anchidim. — Încă nu sunt toate pierdute!... După Dumnezeu o să scăpăm!

— Iară ești în picioarele noastre, căne bătrân? — răcnii un turc înapoia lui Anchidim. — Dacă n'ai tu odihnă, îți voi da eu!

Cu o smâncitură își scoase el iataganul și-l izbi în capul lui Anchidim, care căzu ca un trunchiu

De multe ori, în muțenia nopții când și sufletul său deprins cu monotonia traiului singuratic simțea apăsarea uritului, vântul aducea la peștera sa fragmente de melodii dulci ce le scoteau ciobanii din fluerile lor. De multe ori, când svârcolindu-se nedormit în așternutul său, își chinuia sufletul cu amintirile sale dureroase, lătratul cânilor și sunetul melancolic al clopotelor de pe oi ce străbăteau urechile lui, îi aduceau nespuse mângâiere și pace și făcându-l să uite amărăciunea prezentului, i se părea că o putere misterioasă l-a vrăjit să-și mai trăiască încă odată trecutul.

În aceste clipe de extaz i se părea că vede limpede pe frumoasa sa Irina desprinzându-se ușoară și sprintenă din întunericul fără formă... El era cioban și o aștepta la stână... Irina lui se lipia de dorul ei și în brațele sale par că toată dragostea su-

fletului i se grămădiă când stringea pe mica Dochîța și se desmierdă în trăsăturile ei nevinovate, în ochii ei vineți, în obrazii ei rotunzi și în fericitul ei zimbet copilăresc.

O, cât de scumpe îi mai erau asemenea clipe de aiurare!

În transportul fericirii, sufletul seu îmbătat nu luă în socoteală mulțimea anilor ce se puse între trecutul și prezentul lui ca o mocirlă urită între două coline. Închipuirea lui agitată îi vrăjă icoanele trecutului nestrămutate, în toată splendoarea lor încântătoare; amintirea, ca un bun păzitor, i le conservase neatînse de schimbătorul penel al timpului. În visurile lui Niculae Mohor, Dochîța și acum tot copilă eră.

Nici odată Niculae nu putea sorbi toată dulceața ce i-o aduceau aceste clipe vrăjite... Când sufletul seu eră mai încântat, un trăznet din cer senin îl cutremură... Trăsăturile i se schimonosiau de furie neputincioasă, ochii îi aruncau schintei, degetele i se stringeau convulsiv spre palmă și începea a se lovi ca un nebun în golul întunerecului, să alunge fantoma ce par că vrea să-și bată joc de nemărginita lui durere și se rânjiă cătră el ironic. Fața acestei năluci, espresiunea reutăcioasă a trăsăturilor sale, zimbetul demonic al buzelor sale batjocoritoare, erau cunoscuțe lui Niculae...

— Doamne! dă-mi viață să-mi văd sevârșită răzbunarea! — gemea el în asemenea clipe. — Durerea mea și blăstămul meu coboare-se până la a șaptea viță pe toți urmașii tei, Daniil Lupul.

După asemenea nopți de zguduiri sufletesti, Niculae totdeauna se abătea pe la ciobanii dela poala dealului ca, petrecând câteva ore în jurul lor, să-și recapete liniștea turburată.

De multe ori cercase Niculae pe acești oameni simpli, să-și potolească patima răzbunării ce-l stăpâniă după asemenea vedenii nocturne.

Când sosiă Niculae la stână, după atari nopți grele, chiar și ciobanii încă observau că el își frământă mîntea cu cugete negre, atât eră el de fără voe și abătut.

Nici odată inse Niculae n'a deschis ușa stânii acestor oameni atât de zdrobit în suflet, ca în dimineața ce urmasse după îngrozitoarea noapte, în care el s'a convins că Mateiu e fiul lui Daniil Lupul, al celui mai neîmpăcat dușman al seu, pe care nu trecea zi să nu-l blesteme în cuget barem.

Timpul recise deja binișor, noaptea înghețată.

Lângă stână eră gata deja bordeiul săpat în pământ, în care ciobanii aveau de cuget să se scutească de iarnă. Locaș mai primitiv decât acesta nici închipui nu țî-ai putea. O gaură săpată în pământ, câteva pârghii puse în loc de grinzi carneziș peste ea, o pătură de pae aruncată peste ele, să fină stratul de pământ ce servește de acoperiș, la un colț al acestei încăperi strimte, o vatră de pământ bătut cu o gaură ce duce într'un canal menit de a slugi de urloi, o ușe joasă, pe care numai îmbrăncit poți intra, — toate aceste un om harnic le hoate isprăvi într'o zi ca să nu simță frigul o iarnă întregă. Trebuie inse ca Dumnezeu să-l fi dăruit cu o sănătate vrednică de invidiat pe acela care trăiă în astfel de locuință și ajungea primăvara cu organism întreg, neatăcat nici de-o boală.

Neafând pe nimeni în stână, Niculae intră în

acest bordei și se puse pe o laviță de scândură, care impliniă locul unui pat.

Eră abătut peste măsură și în ochii lui roși de nedormire, abiă mai licăriă o rază debilă din focul de odinioară ce-i caracteriză privirea energică.

Cum ședea oftând pe pat, mâna se lovi de un obiect.

Eră un toiag păcurăresc acest obiect, al căruia capăt găurit ca o țeve până la mijloc și provăzut cu șase găuri, formă un primitiv instrument muzical, un fluer fără dop, din care ciobanii atât de îndoișitoare melodii știu scoate.

Niciuie involuntar duse la gură acest instrument și bordeiul se umplu de sunete dulci.

Ca și căed el și-ar fi vărsat toată tristeața inimii și toată durerea sufletului în doina sa, atât de îndurerat îi sună cântecul. Cântec jalnic despre o ferecire perdută, care s'a dus să nu mai revie nici odată.

Întors cu spatele cătră ușa bordeiului, el nici nu observă pe ciobanul care alergă cătră el cu un vas de apă în mâni.

Ciobanul își puse mâna pe fluer și curmă de-odată doina lui Niculae.

— Ce faci, părinte? — îl întrebă ciobanul cu o privire, în care se vedea confuzia unei frici neexplicabile. — Nu te temi să cânti din fluer când știți că pădurea e numai de câteva svărlite dela noi?

— De ce să me tem? — se miră Niculae. — În tăcerea lungilor nopți, sufletul meu de nenumărate ori s'a desmierdat în cântecul vostru. Nu te pricep, de unde îți iai aceasta frică neîntemeiată.

— De unde mi-o iau? — zise ciobanul clătînd din cap. — Din pățania noastră.

— Vi s'a întâmplat ceva?

— Încă nu, mulțumită Celui de sus.

Niculae priviă cu ochi curioși la cioban, care continuă:

— Din tinerețe tot la marginea acestei păduri am iernat cu oile, Dumnezeu m'a ferit de lucruri necurate, până azi noapte n'am văzut nici un duh necurat. De acum înainte nu știu zeu eu, m'ai pute-om petrece pe aici.

— De ce să nu puteți, dacă vreți?

— În pădurea aceasta și-a făcut sălaş fata pădurii. Numai că au alungat-o de oareunde, căci pe aceste locuri nu se ținea până acum.

În butul tristeții ce-i chinuă sufletul, pe buzele lui Niculae se ivi un zimbet ușor la atâta nai-vitate.

— Slab duh necurat poate fi acela, pe care îl alungă dintr'un loc în altul — zise Niculae, — Până acum te credeam om înțelept și cu inima la loc, care nu crede în vorbe băbești. Acum m'am convins că și ochii lui Stan ciobanul scapără câte odată.

— Fie deci cum zici dta — se năcăji ciobanul. — Eu am doi ochi, cari nici odată nu m'au înșelat. Azi noapte să se fi întâmplat cum zici dta. Suntem inse patru ciobani la aceasta stână. Ce văd opt ochi deodată, nu poate fi minciună.

— Ați văzut-o aeeva?

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Sofia din Zăvoi.

*Ți-o spun în față: mi-am fost pus
De gând să nu te mai iubesc,
Cu tine ochi să nu mai dau,
În veci cu tin' să nu grăesc,
Și ca pe-un drac să te urăsc,
Căci, uite, toți me huiduiau.*

*Ziceau că-s un nebun întreg,
Că mintea mi-s-a dus pe vânt,
Când au văzut că te cam plac,
Și că schimbăm câte-un cuvânt
Ori ridem chiar din când în când,
Credeai că nu-ș' ce reu le fac.*

*Și câte le veniau la gură,
În față-mi toate le-aruncau,
Și azi și mâni și tot mereu
Ca pe-un tâlhar m'apostrofau,
Și numai pălmi cât nu-mi dădeau
Și me-'njurau ca p'un ovreu.*

*Și multă vreme le-am răbdat,
Credeam c'odat' vor încetă,
Dar nu de loc; iar eu văzând
Că modru nu-i de-a mai răbdă,
— De cap cu ei nu vream a sta —
I-am ascultat deci vrând-nevrând.*

*Și dac' odat' le-am declarat,
Anume vream să te-ocolesc,
'Să peri din minte-mi ca un vis
Dar, uite, Tatăl cel ceresc,
Când nici puteam ca să gândesc,
Te-aduse-'n cale-mi: mi-ai suris.*

*Eu am trecut ca un strein
Pe lângă tine, dar deodat'
Stătui pe loc ca amețit,
Căci ceva greu m'a apăsă
Pe inimă, și ca mușcat
De o năpărcă m'am simțit.*

*Ce-aveam să fac? Aveam să plec:
M'am șters la ochi și o-am luat
Pe urma ta ca să te-ajung
Și tu spre min' te-ai înturnat
Și-ai stat în loc, m'ai așteptat,
N'ai vrut să-mi fie drumul lung.*

*Și te-am ajuns și m'ai rugat
Să-ți spun de ce sunt supărat
Și nu mai știu că ce-am făcut,
Ce-am zis și cum m'am eseuzat,
Dar știu că tu m'ai mângăiat
Și eu pe tin' te-am petrecut.*

*Iar soților ca mâni le-am spus:
„Fărtașilor, o vorb' acum:
„Ce-am zis dăunăzi îmi retrag
„Și dac' o să-mi mai stați în drum,
„O să v'arăt, eu cine sunt,
„Și ce 'nsemnează vorba drag.*

Ion Tahis.

Sugestie și hipnotizm.

Astăzi hipnotizmul a încetat a fi apanajul șarlatanilor; el a trecut în domeniul științei, și ne aduce zilnic surprize noi.

Ce deosebire este între hipnotizm și sugestie?

Sugestia este puterea și actul prin care o persoană impune alteia voința sa.

Când un orator entuziasmează auditorul, l-a sugestionat întru câtva, l-a făcut să primească voința sa.

Nu se spune oare despre un mare căpitan că-și electrizează trupele?

Napoleon exercită asupra trupelor sale o fascinare extraordinară.

Dar sugestia nu lucrează, când omul e în plină conștiință — vorbim de omul sugestionat, — decât în cazuri excepționale.

Un copil refuză de a se supune, de a cere, de a pildă, iertare. Nu-l poți aduce cu nici un preț la această hotărâre. El pe cale să adoarmă: atacă-l în momentul acesta și-ți va promite tot ce dorești.

Somnul hipnotic sau hipnoza e starea în care individul e mai propriu ca ori când, de a fi sugestionat.

E un somn care seamănă foarte mult cu somnambulismul, în care individul poate comite acțiuni, înse în mod inconștient.

Arta de a adormi pe cineva prin hipnotizm e de mult timp cunoscută de către magnetisatori.

Dar, ce e straniu, e faptul că efectul sugestiei poate dură chiar după ce individul s'a deșteptat din somnul hipnotic.

Așa de pildă, un hipnotisator poate porunci celui hipnotizat de a strigă după trei zile, pe toate străzile „arde! arde!” și acesta se va supune la timp.

Pe baza acestui fapt s'au putut vindeca oameții și copiii de vicii, de obiceiuri rele.

Se poate vindeca alcoolismul prin hipnotizm? Da, dar foarte cu greu.

Medicul englez Corman, a mărturisit pe patul de moarte următoarele:

Căută un mediu pentru experiențe de felul acesta și găsi pe un cunoscut vechiu, Lawson, care suferia de darul beției și ajunsese într'un hal de nehal.

Acesta primi deci bucuros propunerea doctorului Corman de a se trata prin sugestie, și după câtva timp ajunsese de-o conduită ireproșabilă.

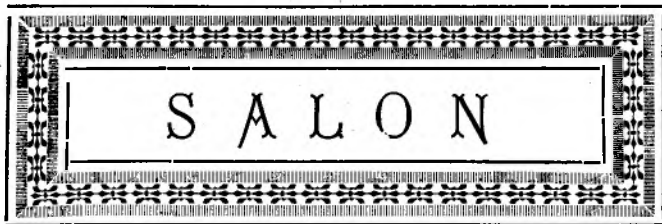
Dar, ambii deveniseră inseparabili. Lawson fără Corman nu eră om, eră un mecanism fără voință.

Dar și doctorul fusese cam influențat de către mediul său, căci acesta îl făcuse să frecventeze localurile de joc, tripourile. La joc, ei evitau înse de a jucă cărțile împreună, căci totdeauna fiecare din ei ghicia cărțile celuilalt.

Odată, cedând unor insistențe, jucară împreună, cu alte persoane, și căștigară atât de mult, încât fure invinuiți de a fi măsluit cărțile.

O ceartă izbucni: Lawson înfipse pumnalul în peptul insultătorului său, care avu timp de a descărcă o armă și ambii adversari fure morți pe loc.

Corman crede a fi autorul moral al acestui îndoit asasinat, căci, spune el, se găsi într'o astfel de surescitare, încât simția că, prin voința sa, sugerează lui Lawson ideea de a ucide, îi conduce cu spiritul mâna care implântă pumnalul.

Din serbarea muzicală dela Recița.

Activitatea dlui Iosif Velcean.

La 16 l. c. s'a ținut în Recița-montană o serbare muzicală vrednică d'a atrage atențiunea obștei române: sfințirea steagului reuniunii române de cânt și muzică de acolo.

Aceasta reuniune, înființată la 1872, este una din cele mai vechi reuniuni muzicale românești. Trecutul ei îndelung și activitatea ce a dezvoltat de atunci, formează de o potrivă un titlu binemeritat la recunoștința generală. În timpul acesta, reuniunea a dat tot înainte, cultivând muzica, prin corul seu bine organizat, care a aranjat o mulțime de concerte și reprezentații teatrale, atragând din ce în ce mai mult recunoștința generală și creându-și un nume binecunoscut.

Serbarea inaugurării steagului ei a fost dar o festivitate de care s'a interesat toată românimea și la care au luat parte mulți din diverse părți, până și de peste hotare.

Constatând aceasta, caută să aducem tributul stimei noastre acelor cari în viața și în succesele acestei reuniuni au avut un loc de frunte.

Prima datorie ce ni se impune este să însemnăm, că meritul înființării acestei reuniuni este al învățătorului de odinioară dl Ion Simu. Președinte actual e dl Alesandru Crenian, iar secretar, dirigent și regisor, învățătorul Iosif Velcean.

Cu alta ocaziune vom reveni la primii doi bărbați, de asta-dată ne ocupăm de dl Iosif Velcean, actualul dirigent al corului, atât de bine cunoscut în publicistica română, care și la aranjarea acestei serbări a avut un rol de frunte.

Dl *Iosif Velcean*, al cărui portret se publică pe pagina primă a foii noastre, s'a născut în comuna Văliug, lângă Recița-mont., la 13 aprilie 1874, din părinți țărani, fiind unicul lor fiu.

Având de mic mare atragere către învățătură, n'a avut răgaz pân' ce părinții nu l-au dat și la școala germană din sat; de acolo a trecut în școala civilă din Recița-mont.

Clasele civile le-a continuat la Caransebeș, unde a terminat și preparandia confesională, obținând la 1892 diploma de învățător.

Tot în Recița, ca student, a învățat violina și trecea de bun muzicant între conșcolarii preparanți din Caransebeș.

Obținând diplomă, a mers la Bocșa-montană unde cu protecția bărbaților buni de inimă: Ion Budințan, dr. P. Borlovan și dr. A. Oprea, sprijinit și de protopopul tractual M. Popovici și de învățătorul Ion Marcu, i s'a dat spre conducere corul român de acolo, pe care l-a reactivat și condus un an de zile cu destul succes.

Fiind în Bocșa, a practicat în școala renumi-

tului dascăl Marcu, carele avându-l drag, i-a fost bun, ca un tată.

Sub bunăvoința și înțeleapta ocrotire a dlui Marcu, i s'a lărgit, ca prin farmec, cercul de cunoștințe și de practică și mai ales dl Marcu s'a priceput de minune a-i ridică dragostea către chemarea de dascăl, povățuindu-l în toate.

Zădărniciindu-se munca începută de a se deschide clasa II, ca să fi putut deveni învățător pe lângă dl Marcu, în anul următor a mers la Dobrițin de s'a înscris la preparandia reformată. A mers acolo pentru limba maghiară și după ce a depus esamenele, fiind desemnător excelent, corpul profesoral l-a recomandat ministrului, care l-a acceptat la un curs de desemn în Bpesta, pe care l-a terminat cu succes distins.

Tot în Dobrițin a mai învățat și harmoniul, luând instrucție dela profesorul de muzică de acolo.

În septembrie 1894 a venit la Recița, atras de vocea mamei; — de și i se oferise prilej în Bpesta a face studii mai înalte, eventual a se dedica carierei de pictor. Muzica și pictura i-au fost studiile și ocupațiile de predilecție; azi încă lucrează mereu — ca diletant — cu colori de oleu, și recunoscându-i-se talentul, este de regretat că nu i-a fost dat să-l desvolte în folosul neamului.

În Recița stă de 10 ani, împlinind funcțiunea de un harnic învățător și lucrând cu multă stăruință la conducerea și dirigerarea corului reuniunii române de muzică, pentru cari are cele mai mari merite și care zel a făcut acestei reuniuni un bun renume. Dar conduce și corul german „Lyra.”

A făcut încercări și pe terenul literar-pedagogic, ținând disertații prin adunările de învățători, — a fost notar — la reuniunea învățătorilor din dieceză, și a scris mai mulți articoli pedagogici, mai ales în „Foaia pedagogică” din Sibiu, redactată de regretatul Barcian. Unul „Chestia pedepselor în școala populară” s'a retipărit în broșură. A redactat 2 ani „Almanahul inv. român” și a scris multe rapoarte și altele prin toate foile noastre.

Ca de încheere mai ținem să amintim că, stătuificându-se școalele montane, azi este aplicat la școala de stat.

Tot în nr. acesta mai publicăm o ilustrație, care reprezintă pe membrii corului din Recița cari au reprezentat comedia populară „Ruga dela Chisețu” de Iosif Vulcan.

Recunoștință tuturor cari au contribuit și contribuiesc la ridicarea culturii naționale!

Dela Asociațiune.

— Ședința plenară a secțiunilor științifice-literare. —

II

Urmează raportul *secțiunii istorice*, raportor dl I. I. Lăpădatu. Acesta arată, că a fost incredințat în mod provizor cu referada, de oarece referentul secțiunii, dl dr. M. E. Cristea, a dimisionat.

Comunică, că secțiunea a primit dimisia dlui Cristea și propune ca în locul devenit vacant să fie trecut dl Patriciu Drăgălina, membru ordinar în sec-

țiunea școlară. După o discuție mai îndelungată — provocată prin propunerea dlui Andreiu Bârseanu, ca dl Cristea să fie rugat a rămănea și pe mai departe în secțiune — dimisia s'a primit și s'a admis trecerea dlui Drăgălina în secțiunea istorică.

Dintre hotărârile cele mai însemnate ale acestei secțiuni amintim: să se înceapă adunarea materialului pentru dicționarul toponomastic al Transilvaniei, spre care scop s'a instituit o comisiune specială, din care vor face parte dnii: Diaconovich, Moldovan, I. F. Negruțiu, dr. Stroia și Simu. După informațiunile noastre, dl Moldovan, cunoscutul nostru scriitor de geografie, are deja adunat o mare parte din acest material.

Membrii secțiunii s'au angajat să-și aleagă pe câte un bărbat mai însemnat din cei de odinioară ai neamului nostru, să-i studieze viața și să-i scrie biografia pentru publicațiunea ce se va începe „Bărbații mari ai neamului“. S'au mai adus și alte decisiuni de mai puțină importanță.

Raportorul *secțiunii științifice*, dl A. Vlaicu anunță că secțiunea își consideră de cea mai urgentă și mai folositoare problemă a sa: popularizarea științei prin conferențe ilustrate cu aparatul de proiecțiune. În anul ultim secțiunea — respective trei membri ai secțiunii: dr. Ciorța, dr. Chețian și dr. Radu au ținut 78 prelegeri cu proiecțiuni. Fiecare dintre acești trei harnici membri ai secțiunii a prezentat și câte un raport special. A fost interesant cu deosebire raportul detaliat al dlui dr. Radu despre prelegerile ținute în Zarand. A arătat că în multe comune prelegerile au trebuit repetate, de oare ce nu încăpea tot publicul în școala sau biserică unde se ținea prelegerea.

Am fost surprinși, când am auzit, că la aceste prelegeri veniau oamenii din toate comunele învecinate și că cu lacrimi în ochi le mulțumiă prelegătorilor. Dr. Radu a fost pretutindenea însoțit și ajutat de colegul seu profesorul A. Bratu.

Dintre celelalte lucrări ale secțiunii amintim niște recenzii asupra unor manuscrise. Intrate la secțiune pentru a fi publicate, dintre cari dl dr. St. Erdélyi a recomandat numai „Cartea sănătății“ a dlui dr. Ilie Beu, care se va publica în Biblioteca populară a Asociațiunii.

În ședința de după amiază au urmat raporturile *secțiunilor școlare și economice*. Raportorul celei dintii a fost dl Grigorie Pletosu, profesor în Năseud. Aceasta secțiune a lucrat un plan detaliat despre modul în care are să se lucreze *cartea sâteanului român*, care se va publica fragmentar în Biblioteca Asociațiunii și pentru care unul dintre membrii va lucra până la ședința proximă o broșură de model.

Dl Pletosu și Negruțiu au raportat că fiecare a pregătit câte un manuscris pentru biblioteca populară.

În sfârșit, secțiunea s'a ocupat cu chestia înființării unui internat de băeți în Sibiu din fundațiunea jubilară de 40.000 cor. a „Albinei“. Sperăm că internatul în curând va fi ridicat.

În locul dlui Drăgălina, trecut în secția istorică, a fost ales membru ordinar, membrul corespondent de până acum dr. Bologa, iar în locul acestuia prof. G. Precup din Blaj.

Raportorul *secțiunii economice*, dl R. Simu arată că secțiunea în anul trecut s'a ocupat cu idea

înființării unei școale economice și că speră s'o poată realiza.

S'a decis ca cu începutul anului 1906 secțiunea, din ajutorul de K 2000 votat de Asociațiune, să angajeze conferențieri ambulanți cari să țină poporului prelegeri economice. Aceasta deciziune a fost primită cu mare satisfacție.

După mai multe obiecte pertractate de mai puțină importanță, s'a făcut și o alegere de membru corespondent în persoana prof. Ioan I. Lăpădatu, de prezent secretar II la Asociațiune.

Coresp.

LITERATURĂ.

Scrieri politice și literare de Eminescu. Activitatea literară a lui Eminescu devine din ce în ce mai complet cunoscută. După ce i s'au publicat și poeziile remase după moarte, acum dl Ion Scurtu începe să adune scrierile politice și literare ale poetului. Primul volum din aceasta publicațiune a apărut de curund la București în editura institutului grafic Minerva și conține articoli poetului scriși în anii 1870—1877. O parte se reproduce din manuscrise inedite, altele sunt culegeri din ziare și reviste. Este o ediție critică. Drept introducere, dl Ion Scurtu scrie doi articoli. În primul dă lămuriri asupra însemnătății scrierilor politice și literare ale lui Eminescu și arată necesitatea editării lor complete și criteriile de editare. În al doilea dezvoltă considerații generale asupra scrierilor politice și critice-literare ale lui Eminescu, între anii 1870—77; evoluție și elementele constitutive ale ideilor sale în acest timp. Apoi urmează reproducerea scrierilor lui Eminescu: cugetări filozofice, sociale, istorice, literare, fragmente politice și literare, articole literare; articole politice, istorice, economice, fragmente și articole sociale, articole de critică dramatică și de polemică. În fine un adaus de cugetări politice, sociale și literare. Cuprinsul acesta arată că volumul este cât se poate de interesant, căci conține o mulțime de scrieri importante de ale marelui scriitor. O astfel de publicațiune trebuie să se afe în casa fiecărui român cult. Prețul 2 lei.

Premiile Academiei Române. Premiul Anastasie Fătu, de 3000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Harta agronomică a României“. (Deciz. 23 martie 1901.) — **Premiul G. San-Marin**, de 2000 lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului (deciz. 6 martie 1895), se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Studiul asupra monopolurilor în România“. (Deciz. 5 martie 1901.) — **Premiul Alexandru Bodescu**, divizibil, de 1500 lei, dimpreună cu 1000 lei dăruți de dl Ion Kalinderu, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Monografia economică, statistică și socială a unei comune rurale din România și a unei comune rurale românești de peste graniță“. (Deciz. 20 martie 1904). Autorii se pot povățui, între altele, după lucrările de aceeaș natură ale drului A. Buchenberger,

în special ancheta agrară a Marelui Ducat de Baden și principiile politice agrare germane (Grundzüge der deutschen Agrarpolitik, I); după lucrările lui Leplay (colecțiunea intitulată: Les ouvriers européens), mai ales pentru metoda acestui scriitor, precum și Monographies des communes, și în fine după alte lucrări de acest fel. — *Marele Premiu General Ioan Carp și Maria Carp*, de 7000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Pregătirea trupelor pentru războiu în instrucție și conducere cu exemple istorice și practice”. (Deciz. 20 martie 1904.) — Terminul prezentării manuscriptelor la concurs pentru toate aceste premii este până la 1 septembrie 1905.

Efecte publice. Sub titlul acesta, dl Ioan I. Lăpădat, secretarul II al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, a scos la lumină în Sibiu o broșură retipărită din „Revista Economică”. Autorul, după o introducere, în care arată dezvoltarea efectelor publice și cum se impart ele, studiază amănunțit imprumaturile de stat. Apoi se ocupă de scrisurile fonciare și de proprietăți, arătând importanța lor. Trece la acții, dând explicații privitoare la importanța lor. În fine prezintă o descriere amănunțită a celor mai bune efecte publice din Austro-Ungaria, făcând istoricul financiar al fiecăruia. Broșura de 64 pagini merită să atragă atențiunea cercurilor noastre financiare. Prețul 1 coroa, plus porto poștal.

TEATRU și MUZICĂ.

Baritonistul Corfescu prin Sătmar. Aflăm cu plăcere că arta românească pătrunde și în Sătmar. La 6 august, cu ocaziunea adunării generale a despărțământului Sătmar-Ugocia al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului, în Bicsad, se va da și un concert, de baritonistul Corfescu, care în timpul din urmă a cântat la Deș, Someuta-mare și Șimleu. E primul caz ca un artist român să dea concert pe acolo.

Serată teatrală-muzicală în Rodna-veche. Inteligența română din Rodna-veche va aranjă acolo în 2 august serată muzicală-teatrală. Programa: 1. George Coșbuc: „La oglindă” poezie declamată de dsoara Viorica Pop. 2. Mendelsohn-Rașianu: „Toamna” duet cântat de dna Eugenia dr. Mălăiu și dl Valentin Drăganu. 3. C. M. v. Weber: „Concertstück” cântat la pian de dsoara Silvia Petrișor. 4. Th. Șerbănescu — G. D. Cavadia: „Alinta” romanță, cântată de dna Eugenia dr. Mălăiu. 5. „Drumul de fer”, comedie într'un act de Vasile Alecsandri.

Concert și teatru în Iosășel. Inteligența și tinerimea română din părțile Iosășelului, comitatul Arad, va da cu concursul corului vocal din Zeldiș la 17/30 iulie concert și reprezentație teatrală în ospătaria din Iosășel. Corul vocal va cânta patru piese, un corist va declamă; apoi se va jucă „Ură și dragoste” teatru popular în 3 acte de Tr. I. Magier. După teatru dans. În pauză: Călușerul și Băntuta.

Concert și teatru în Selagiu Tinerimea română din Selagiu și Chior va aranjă în comuna

Buciumi la 6 august o petrecere de vară precedată de un concert de cântări și declamațiuni, după care se va da o reprezentație teatrală. Programul nu ni s'a trimis.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

O școală nouă în Sibiu. Comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiu aduce la cunoștința publicului românesc, că Școala pentru economia și industria de casă, proiectată de acea reuniune, se va deschide cu începerea anului școlar 1905/6. Inaugurarea se va face în mod festiv în 28 august n., la orele 11 a. m., după celebrarea sfintei liturghii în cea zi de serbătoare. În anul școlar 1905/6 va funcționa numai secțiunea economică a școlii. Instrucțiunea va cuprinde: a, învățământ practic: pregătirea bucatelor și a pâinei; conservarea legumelor și a poamelor; spălatul, călcatul și ingrigirea rufelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădăritul; confecționarea rufelor; b, învățământ teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena, ingrigirea bolnavilor; literatura română. Elevele, ale căror părinți sau ingrigitori nu sunt în Sibiu, au să locuiască în edificiul școlii, strada Baier nr. 1 (edificiul „Albinei”). Se vor primi numai eleve, cari au implinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară. Instrucția va fi exclusiv în limba română. Se va conversa înse și în alte limbi indeosebi în limba maghiară și germană, dar numai în pauză și la masă. Taxele prescise: 1. Fiecare elevă internă va avea să solvească o taxă lunară maximală de K. 50.—. 2. Fiecare elevă externă va avea să solvească o taxă lunară de K 40.—, pentru care va primi și ameaza și ojina. Taxele sunt a se solvi tot pentru trei luni anticipativ. Cursul se începe în mod regulat la 1 septembrie n. și se termină la 31 iulie n. Informațiuni mai detaiate se pot primi dela conducătoarea școlii, dsoara Veturia Papp, Sibiu, strada Baier nr. 1.

Internatul „Pavelean” de băieți gr. cat. din Beins-Belényes. Părinții, cari voiesc să-și așeze băieții pe anul școlar 1905/1906 în internatul „Pavelean” de lângă gimnaziul superior gr. cat. din Beins, prin aceasta sunt avisați, că cel mult până la 20 august st. n. a. c. să se adreseze la rectoratul acestui internat. Taxa pentru proviziune la an e: 240 cor.; pentru uniformă: 60 cor. Taxele sunt de a se plăti în doue sau patru rate anticipative. Fiind aceste sume prescise atât de mici, încât numai primindu-le regulat și anticipative se pot satisface atâtea trebuințe, câte se cer la întreținerea și ingrijirea elevilor. Astfel rectorul va fi silit să dimită elevii acăror părinți sau ingrigitori nu-și vor plăti ratele la timp. Informațiuni mai detaiate se pot primi dela rectorul internatului. Au de a suplică și elevii solvenți din anul trecut. *Rectoratul internatului „Pavelean” de băieți gr. cat.*

Școala română de fete din Arad. Conzistorul gr. or. român din Arad aduce la cunoștința publicului că inscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad, pentru anul școlar 1905/6 se vor face în zilele de 1—10 septembrie în cancelaria institutului (strada Deák Ferencz ur. 27.) Taxa pentru internat e 310 cor. pe anul întreg școlar. Afară de aceasta, elevele mai au de a plăti 10 cor. pe an pen-

tru medic; pentru instrucția la pian se plătește 10 cor. pe lună.

Școlile din Blaj. Am primit Raportul despre institutul de învățământ gr. cat. din Blaj: gimnaziul, institutul pedagogic, școala de aplicație, școala de fete, școala pentru învățăceii de meșerii și negustorii și asilul de copii pe anul școlar 1904—1905. Volumul începe cu portretul (nesubscris) al lui Timoteiu Cipariu. Urmează lucrarea dlui dr. I. Rațiu: „Timoteiu Cipariu, viața și activitatea lui“. Apoi raportul despre școală, din care scoatem următoarele: la gimnaziu au funcționat 1 director și 17 profesori, 4 profesori de studii extraordinare și 2 catecheți. Studenți s'au înscris 484, din cari până la finea anului au ramas 464, din cari 387 gr. cat., 81 gr. or. La institutul pedagogic și școala de aplicație au fost 1 director și 8 profesori; 106 elevi; în școala de aplicație 31; în școala de fete, 1 director, 13 profesori și 3 catecheți; numărul elevelor 96, din cari gr. cat. 78, gr. or. 7.

Internatul Vancean de fete din Blaj. Direcțiunea internatului publică concurs până 'n 15 august n. pentru primirea de fete în internat. Taxa de întreținere e 240 coroane pe un an școlar, care se poate plăti în 4 rate anuale. Mai sunt de plătit taxe de înscriere: 6 cor. 30 fil. pentru elevele din clasele elementare și 12 cor. 30 fil. pentru cele din clasele liceale, apoi 2 cor. pe an pentru bae. Pentru limba franceză și muzica instrumentală se va plăti deosebit.

Școala comercială română din Brașov. Am primit Anuarul școlii comerciale superioare greco-orientale române din Brașov pe anul școlar 1904—1905, publicat de Arseniu Vlaicu director. Interesantul volum începe cu următoarele lucrări: Cum putem împedează minciuna la elevi? de Arseniu Vlaicu; Reforma sistemului actual de învățământ, de Nicolae Sulică profesor. Din datele școlare scoatem următoarele: personalul didactic 10 profesori; pentru elevii gr. cat. s'a propus religia prin un catechet. Numărul elevilor înscriși a fost 94, din cari 82 gr. or., 10 gr. cat. Viitorul an școlar începe la 1 septembrie v. Inscriverile se fac în primele zile.

Posturi la școlile române din Brașov. La școlile centrale gr. or. române din Brașov au devenit vacante următoarele posturi: a, la gimnaziu și școala reală sunt de ocupat 2 posturi de profesori: unul pentru catedra de matematică și fizică și unul pentru catedra de limba germană și română; b, la școala comercială superioară 1 post de profesor pentru limba maghiară și germană și c, la școlile primare 2 posturi de învățători. Concurenții au să-și adreseze petițiile lor Eforiei școlilor centrale române ort. răs. din Brașov împreună cu documentele necesare. Terminul concursului este 7/20 august.

Internatul școlilor române din Brașov. Eforia școlilor române centrale din Brașov, serie „Gazeta Transilvaniei“ a rezolvat în ședința sa din urmă sesiunea clădirii internatului pentru școlile. S'a decis, ca internatul să se zidească pe locul dăruit de fericitul Buntoiu școlilor, care este destul de spațios și potrivit pentru acel așezământ. Lucrările de zidire vor începe după ce conzistoriul și delegațiunile școlare vor fi aprobat deciziunea.

În seminariul junimei române gr. cat. din Blaj se primesc elevii gimnaziști până 'n 15 august n. Taxa: 8 coroane pentru înscriere, 250 cor. pentru evartir, întreținere, luminat, spălat, încălzit și medic și medicină. Terminul prezentării elevilor la superioritatea seminarială este 1 septembrie.

La alegerea de protopresbiter gr. or. român în Făgăraș, în 15 iulie n., au intrunit: părintele Nicolae Borzea, preot în Viștea-de-jos, 40 de voturi; protopopul Abrudului P. Popovici și preotul I. Clonțea câte 13.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Flaviu C. Domșa*, profesor gimnazial în Blaj și dsoara *Valeria Șerbac* se vor cunună la 10 august în biserica gr. cat. din Vama, Sătmar — Dl *George Ardelean* învățător și dsoara *Letiția Pâteaș* se vor cunună la 10 aug. în Șimleu. — Dl *Nicolae Alecsa* din Gruin și dsoara *Marioara Cloambeș* din Siclaș s'au logodit. — Dl *Teofil Avram* din Purcăreț și dsoara *Lottica Anca* s'au cununat la 27 iulie în Ciolt, Chioar. — Dl *Ioan Stola* învățător și dsoara *Anița Răuciu* s'au cununat în duminica trecută în biserica cea mare din Seliste. — Dl *Ilarion Dulău* și dsoara *Victoria Marian* ș-au serbat cununia la 16 iulie n. în biserica gr. cat. din Galod. — Dl *Iosif Bogdan* absolvent de teologie din Ciunga și dsoara *Victoria Recea* se vor cunună la 13 august în biserica gr. cat. din Seulia-de-Câmpie.

Expoziția Asociațiunii. Am publicat și noi în nr. trecut, după „Drapelul“, că ministrul cultelor Ungariei ar fi interzis bisericilor române și instituțiilor ce stau sub conducerea bisericii, participarea oficială la serbările din Sibiu, cari se vor aranja cu ocaziunea inaugurării muzeului național. După încheierea numărului trecut primim dela direcțiunea expoziției rectificarea, că aceasta știre nu este exactă. Ministrul de culte, zice direcțiunea, aflând, că se intenționează ținerea unui congres al tuturor Reuniunilor învățătoresți confesionale române cu ocaziunea expoziției, s'a adresat autorităților bisericești cu cererea: ca aceste să intervină pentru abandonarea acestui proiect, de oare ce reuniunile învățătoresți organizate după comitate sau dieceze, sunt obligate a se restringe în activitatea lor la teritoriul stabilit în statutele lor. În urma acestei cereri autoritățile bisericești au dat ministrului răspunsul: că congresul din Cestiune nu se proiectează și nu se va ține, și în urma acestora incidentul poate fi considerat ca încheiat. Participarea, fie chiar oficială a bisericilor și instituțiilor acestora la serbările inaugurării muzeului și în deosebi și la expozițiune, nu a fost și nu este interzisă, ceea ce credem de trebuință a constată și în publicitate, ca nu cumva cercurile bisericești și școlare, ținând seamă de pretinsa opreiiște, să-și impună oare-cari reșe față cu expozițiunea „Asociațiunii“. Direcțiunea profită de această ocaziune, spre a adresă publicului nostru cetitor, insistenta rugare: să trimită obiectele pentru expozițiune la biroul Asociațiunii (Sibiu, strada Morii nr. 6) inomis încă în decursul lunii curente, de oare ce aranjarea secțiunilor expozițiunii, și în deosebi confecționarea dulapurilor și meselor se va începe la 1 august a. c. în cadrul pretins de obiectele intrate până la acest termen, și

astfel trebuie să fim până atunci pe deplin orientați cu privire la spațiul ce este a se rezervă diferitelor despărțăminte. O schimbare ulterioară a dispozițiilor ce se vor lua pentru întocmirea și adăpostirea secțiunilor, fiind absolut eschisă, s'ar putea întâmplă, ca chiar și obiecte de valoare, pentru cari nu s'a rezervat spațiul necesar, să nu fie admise la expozițiune, din considerațiuni pur tehnice.

Reuniunea femellor române selăgene își va ținea adunarea generală în comuna Bucium, la 6 august n. sub prezidiul dnei prezidente Maria Cosma.

Convocare. Membrii despărțământului „oradan” al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii ei în această sunt invitați la adunarea generală cercuală la Nagy-Űrögđ pe ziua de 6 august st. n. la orele 4 p. m. Programul adunării: 1. Deschiderea ședinței la 4 ore p. m. 2. Raportul secretarului și al casarului pe anul 1904/1905. 3. Alegerea comisiunilor: a, pentru cenzurarea raportului secretarului, b, pentru cenzurarea raportului casarului, c, pentru înscrierea membrilor noi. 4. Eventualele disertațiuni. 5. Raportul comisiunilor. 6. Alegerea directorului și a comitetului. 7. Eventuale propuneri. 8. Închiderea adunării. Oradea-mare, la 21 iulie 1905. *Nicolau Zigre* președinte. *Vasilie Babi* notar.

Petreckeri de vară. În *Lăpușul-unguresc* se va da la 6 august n. petrecere cu dans defăcără tinerimea academică română din cercul Lăpușului unguresc și din împrejurime. — La *Mediaș* tinerimea română de acolo și din împrejurime va aranjă la 2 august n. petrecere de vară. — La *Seica-mare* inteligența română de acolo și din împrejurime va aranjă în 30 l. c. n. petrecere de vară în sala otelului.

Bilanțul general al băncilor românești pe anul 1904. „Revista economică” din Sibiu publică în numărul seu dela 2 iulie bilanțul general al băncilor românești pe anul de gestiune 1904. Din acest bilanț rezultă că activele băncilor române s'au ureat în anul 1904 dela circa 80 jum. milioane cor. la 97 jum. milioane cor. În 1904 băncile române au avut un profit net de 1.811.088 cor., cu 113.549 cor. mai mare, decât în 1903. Capitalul societar al tuturor băncilor noastre e de 11.184.903'46 cor., fond de rezervă 4.337.647'90 cor., fond de penziune 1.124.462'67 cor., depozite spre fructificare 53.519.890'27 cor., fond de bine-faceri 117.081'81 cor., profit net 1.811.088'43 cor., realități 2.868.247'93 cor., — la oaltă 75 milioane coroane.

Galerie de frumuseți în călătorie. O sută din cele mai frumoase dame și domnișoare din statele Ohio, Kentucky și Indiana au sosit în Anglia și peste puțin vor avea onoarea de a fi salutate și în Berlin. Această călătorie e rezultatul unei concurențe de frumuseță, aranjată sau convocată de o gazetă din Cincinnati pentru toate frumoasele din cele trei state susnumite. Gazeta dă și banii de călătorie. Anul trecut a trimes la expoziți din St. Louis 300 de astfel de zine. Anul acesta trimete o sută în Europa. Fiecare localitate trebuie să trimeată una măritată și alta nemăritată. S'a făcut alegere și care a primit mai multe voturi a fost trimisă. În societatea lor se află un singur bărbat, anume proprietarul gazetei. După vizitarea Glasgowului, Edimburgului și a Parisului, galeria aceasta ne va vizită, poate, și pe noi.

Au murit: *Elena Cirlea n. Hosszu*, soția dlui Ioan Cirlea din Alba-Iulia, sora Pr. SSale episcopului Vasilie Hosszu din Lugoj, la 24 iulie, în etate de 44 ani; osămintele reposatei s'au transportat în cripta familiară din Mureș-Oșorhei; — dr. *George Popovici*, protomedic comitatens al Bihorului, în Oradea-mare, la 7/20 iulie, în etate de 56 ani; — *Lazar Avram*, preot gr. cat. în Maier, lângă Năseud, la 16 iulie n.; — *Marți Sărbu n. Ciuruga*, văduva repostatului paroc Ioan Sărbu și fosta învățătoare în Reșcani, în Sibiu, la 20 iulie, în etate de 23 ani; — *Emanuil Maglaș*, ziarist, în timpul din urmă redactor al ziarului „Controla” din Timișoara, în Reșinari, în sâmbăta trecută; — *Aureliu Căteanu*, farmacist în Zernești, la 24 iulie n., în etate de 52 ani.

Călinđarul săptămânei.

Dumin. a 6-a după Rusalii, ev. Mat. c. 9, gl. 5, v. 6.
In vremea aceea intrând Ișus în corobie . . .

Ziua săpt.	Călinđarul vechi	Călinđ nou
Duminecă 17	M. Marina	30 Avdon
Luni 18	M. Iacint și Emil	31 Ign. Loliola
Mărti 19	C. Macrina	1 Aug. Petru
Mărcuri 20	(†) <i>Prorocul Iie</i>	2 Porioncul
Joi 21	C. Simeon și Ioan	3 August
Vineri 22	† Maria Magđ	4 Stefan
Sămbăta 23	M. Trofim	5 Dominic

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDAS NR. 14/296 b.)

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

Centrala în Oradea-Mare. Filiala în Tinca.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 4½%. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.

2. Acoardă împrumuturi ipotecare.

3. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu cavenți (credite personale țărănești.)

4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.

5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.

7. Ingrigește afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

7-12

Diracțiunea.